

ELS NOMS DE LES BIBLIOTEQUES DE LES TERRES DE L'EBRE

Clara Àlvarez Chavarria*

Daniel Gil Solés**

Membres del Grup de Treball de les Terres de l'Ebre (COBDC)***

RESUM

Cada biblioteca s'identifica amb un nom (la tria del qual sovint no és gens gratuïta) de vegades genèric, però moltes vegades amb el nom d'un personatge o indret característic del poble en el qual s'ubica. Amb aquests noms es pot dibuixar un retrat social i cultural de la localitat en qüestió. Cadascun d'aquests noms palesen, en efecte, l'enorme riquesa de les Terres de l'Ebre. Amb aquesta comunicació assenyalarem quines són les biblioteques objecte de l'estudi i quin nom han adoptat (tot fent-ne una divisió per grans tipologies). Al mateix temps farem una breu presentació de cada un dels noms, tot explicant els motius de la seva tria, i finalment extraurem unes quantes reflexions a mode de conclusió.

Voldriem agrair abans de començar, la col·laboració i l'ajut que hem rebut de la gran majoria de professionals de les Terres de l'Ebre. En concret a: la Blanca, de l'Ametlla de Mar; la Maria Josep, de Móra d'Ebre; la Maria, d'Amposta; en Guillem, de Santa Bàrbara; la Francesca, d'Uldecona; la Maria Dolors, de Flix; la Pietat, d'Alcanar; i la Marta, de Ginestar. I també de La Sénia. Sense ells, aquesta comunicació no hauria estat possible. Una part molt important els correspon. A tots i totes, gràcies.

1. METODOLOGIA

Per tal de poder dur a terme aquest treball s'ha enviat una enquesta-qüestionari a totes les biblioteques de les Terres de l'Ebre. A més, s'ha completat la informació a través de la recerca de dades per internet, la consulta a serveis en línia com "*Pregunteu: les biblioteques responen*", la recerca en monografies així com la visita in situ a algunes biblioteques.

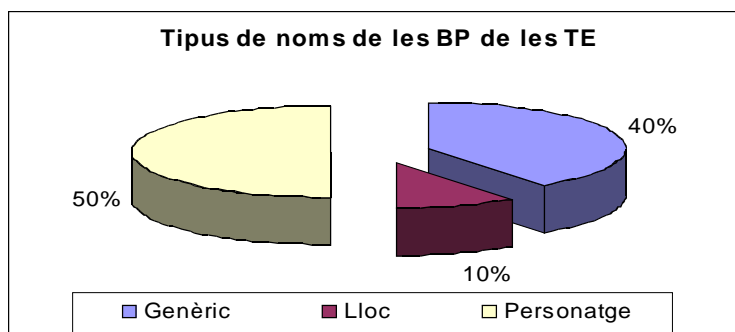
* Biblioteca del Campus de les Terres de l'Ebre, Universitat Rovira i Virgili (Tortosa), <clara.alvarez@urv.net>

** Biblioteca del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Demarcació de l'Ebre (Tortosa), <bibl.tor@coac.net>

*** Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya-Grup de Treball de les Terres de l'Ebre [En línia]. <<http://www.cobdc.org/grups/ebre/index.html>> [Consulta: 22/03/2006]

2. INTRODUCCIÓ

A les nostres comarques tenim 20 biblioteques públiques¹, de les quals 8 tenen un nom genèric, 2 porten un nom de lloc, i la resta (10) porten noms de personatges.

Gràfic 1. Tipus de noms de les biblioteques públiques de les Terres de l'Ebre

En l'actualitat, com hem dit anteriorment, hi ha 20 biblioteques públiques a les comarques de l'Ebre (Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre i Terra Alta). El llistat és el següent:

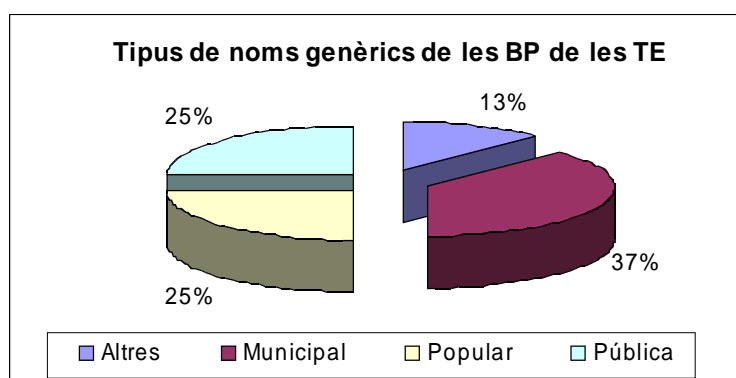
Tipus de nom	Municipi	Nom de la Biblioteca
Noms genèrics	Ascó	Biblioteca Municipal d'Ascó
	Corbera d'Ebre	Biblioteca Pública de Corbera
	Fatarella, la	Biblioteca Centre de Lectura la Fatarella
	Gandesa	Biblioteca Municipal de Gandesa
	Móra d'Ebre	Biblioteca Pública Comarcal de Móra d'Ebre
	Sant Carles de la Ràpita	Biblioteca Municipal La Ràpita
	Tortosa	Biblioteca Popular de Tortosa
	Ulldecona	Biblioteca Popular d'Ulldecona
Noms de lloc	Deltebre	Biblioteca Delta de l'Ebre
	Perelló, el	Biblioteca Cabra-Feixet
Noms de personatges	Alcanar	Biblioteca Trinitari Fabregat
	Ametlla de Mar, l'	Biblioteca Dr. Frias
	Amposta	Biblioteca Comarcal Sebastià Juan i Arbó
	Benifallet	Biblioteca Santiago Rusiñol
	Flix	Biblioteca Artur Bladé i Desumvila
	Ginestar	Biblioteca Josep Avinyó
	Santa Bàrbara	Biblioteca José Escudé Albesa
	Sénia, la	Biblioteca Pere de Montcada
	Tivissa	Biblioteca Mestre Cabré
	Tortosa	Biblioteca Francesc Oliver de Boteller

¹ Segons el: *Directori de Biblioteques públiques de Catalunya* [En línia].
<<http://cultura.gencat.net/biblio/index.htm>> [Consulta: 20/01/2006]

A continuació passarem a descriure els noms de cada una d'aquestes biblioteques², dividint l'explicació en tres grans grups: noms genèrics, noms de lloc i noms de personatges. Pel que fa als noms genèrics, l'explicació serà molt breu, ja que es tracten de noms, podem dir, neutres, que podem trobar a qualsevol punt de la geografia catalana, espanyola o fins i tot mundial, i que per tant, no aporten cap mena de contingut especial a la comunicació. Per contra, mereixeran especial atenció les altres dues categories: els noms de llocs i els noms de personatges, que, com veurem, s'adapten a les característiques de la població, a la seva història, a la seva gent.

3. ELS NOMS GENÈRICS

Moltes vegades les biblioteques no reben cap nom especial, simplement afegeixen al tipus de biblioteca el nom del poble a qui donen servei. Dintre dels noms genèrics, però, ens trobem també diverses nomenclatures: pública, municipal, popular... depèn de la tradició bibliotecària que hi hagi en cada poble o ciutat. Són noms que s'han anat adoptant al llarg del temps i donen significat a la funció d'aquesta tipologia de biblioteques de donar un servei públic, popular, al poble en general.

Gràfic 2. Tipologia dels noms genèrics de les biblioteques públiques de les Terres de l'Ebre

² Per a consultar les dades estadístiques sobre les biblioteques, com ara fons, m², personal, hores totals d'obertura, etc., remetem al lector a: *Mapa de Lectura Pública de Catalunya, Programes Comarcals* [En línia]. < <http://cultura.gencat.net/Biblio/mapacoma.htm> > [Consulta: 13/03/2006]

3.1. MÓRA D'EBRE³

La *Biblioteca* va obrir les seves portes l'abril de 1997, i ja des de la seva creació va adoptar el nom de *Biblioteca Comarcal de Móra d'Ebre*, proposat des del Servei de Biblioteques de la Generalitat, i sobre el qual l'Ajuntament hi va estar d'acord i el va acabar adoptant .

3.2. TORTOSA

A Tortosa, l'actual biblioteca infantil, malgrat no hi ha cap referència de dirigir-se a un públic infantil, manté el nom de *Biblioteca Popular de Tortosa*, tot i que té els seus dies comptats amb la unificació de les dues biblioteques existents a la ciutat en el nou edifici, gairebé a punt d'inaugurar, que rebrà el nom de *Biblioteca Francesc Oliver de Boteller*, i que unificarà i concentrarà tots els serveis bibliotecaris municipals en un sol edifici.

3.3. ULLDECONA

En funcionament des del 28 de gener de 1930, és la biblioteca més veterana i amb més tradició de les nostres terres. Ja des del seu inici, la *Biblioteca* va rebre en nom de *Biblioteca Popular d'Ulldecona*, fruit d'una època en què aquesta era la terminologia habitual per a les biblioteques públiques, però que s'ha conservat.

3.4. LA RESTA DE NOMS

De la resta dels noms genèrics no hem pogut obtenir cap mena d'informació mitjançant l'enquesta. Trobem dos nomenclatures de biblioteca *Municipal* a Ascó i a Sant Carles de la Ràpita; dos noms més de *Pública* a Corbera d'Ebre i a Gandesa; i finalment, un *Centre de Lectura* a La Fatarella.

4. ELS NOMS DE LLOCS

D'entre les biblioteques de les Terres de l'Ebre, n'hi ha 2 que han adoptat el nom per a la seva biblioteca d'un lloc o paratge natural: es tracta de la *Biblioteca Cabra-Feixet* del Perelló i de la *Biblioteca Delta de l'Ebre* de Deltebre.

4.1. EL PERELLÓ: BIBLIOTECA CABRA-FEIXET

Inaugurada el 23 d'abril del 1966 als baixos de l'edifici de l'Ajuntament, des del gener del 1993 ocupa la primera planta de la Casa de la Cultura⁴. El nom de la biblioteca del Perelló pren el nom del conjunt de pintures rupestres que es localitza al massís de

³ Recentment ha aparegut a la premsa un article sobre les dades estadístiques de la Biblioteca al 2005 a: "La biblioteca comarcal va tancar el 2005 amb més de 31.000 visitants". En: *La Veu de l'Ebre*, n. 217 (17 febrer 2006), p. 62.

Cabra-Feixet, a la vessant oriental de la Serra de Cardó. Es tracta d'un conjunt de pintures agrupades en tres sectors, i que en total s'hi han comptabilitzat 13 motius diferents⁵. Descobertes ja a la dècada del 1920, no és fins el 1922 en què se les reconeix com a prehistòriques arran de la segona expedició feta per Bosch Gimpera i Colominas. Van haver de passar pràcticament 70 anys per què es portés a terme la documentació de les mateixes, l'any 1988⁶. Des de l'any 1998 són Patrimoni Mundial de la Humanitat⁷. Fent una mena d'homenatge a tant important troballa, la biblioteca del poble adopta el nom d'aquest jaciment rupestre, de manera que qualsevol que visiti la població i descobreixi el nom de la biblioteca es preguntarà el perquè del seu nom i descobrirà que darrera d'un simple nom s'amaga la història d'un poble.

4.2. DELTEBRE: BIBLIOTECA DELTA DE L'EBRE

El nom escollit per a la biblioteca de Deltebre no podria ser més significatiu en aquestes terres. Situat a 8 quilòmetres de la desembocadura de l'Ebre, a l'Hemidelta esquerre⁸, Deltebre és, juntament amb Sant Jaume d'Enveja, el sistema urbà més important del Delta, que ha marcat enormement la idiosincràcia, la cultura i la forma de ser dels habitants deltaics. El Delta de l'Ebre és el terreny, en forma de lletra grega, que hi ha entre la desembocadura del riu i els braços d'aquest. És un terreny qualificat de Parc Natural⁹ i, amb més de 320 quilòmetres de superfície, és la zona humida més gran de Catalunya. A més a més, la *Biblioteca Delta de l'Ebre* acull el Telecentre de la localitat¹⁰. El Delta de l'Ebre és un lloc de referència per a totes les Terres de l'Ebre, tots n'estem orgullosos i el defensem, com ja s'ha vist en la lluita antitransvassita per exemple, per tal de mantenir un dels signes més importants de la nostra identitat col·lectiva. El fet que la biblioteca de Deltebre hagi adoptat aquest nom ens porta a

---

⁴ *Biblioteca Municipal Cabra-Feixet* [En línia]. <<http://www.perello.oasi.org/niv2.php?id=12>> [Consulta: 08/02/2006]

⁵ *Cabra-Feixet. El Perelló. Baix Ebre (Tarragona)* [En línia]. <<http://www.carm.es/educacion/arqueomurcia/arterupestre/catalu/feixet.htm>> [Consulta: 09/03/2006]

⁶ *Historia de los descubrimientos y de la investigación del arte rupestre en Cataluña* [En línia]. <<http://www.carm.es/educacion/arqueomurcia/arterupestre/catalu/historia.htm>> [Consulta: 09/03/2006]

⁷ *Rock Art of the Mediterranean Basin on the Iberian Peninsula* [En línia]. <<http://whc.unesco.org/en/list/874>> [Consulta: 09/03/2006]

⁸ *Situació Deltebre* [En línia]. <<http://www.deltebre.org/ajtms/deltebre/situacio.htm>> [Consulta: 13/03/2006]

⁹ Segons Decret 332/1986. <http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/parcs_de_catalunya/delta_ebre/parc/dades.jsp?ComponentID=13801&SourcePageID=14318#2> [En línia] [Consulta: 13/03/2006]

¹⁰ *Xarxa365.net : Xarxa de Telecentres de Catalunya. Biblioteca Delta de l'Ebre* [En línia]. <<http://www.xarxa365.net/telecentre/fitxa/95>> [Consulta: 13/03/2006]

pensar que tots els segments de la societat ebreca (cultural, social, polític...) estan implicats en el projecte global de mantenir i fer perviure la nostra singular identitat.

5. ELS NOMS PROPIS

El 50% de les biblioteques de les Terres de l'Ebre porten per nom el d'un personatge respresentatiu per a la població on donen servei, trobem sobretot escriptors, però també polítics o metges.

5.1. ALCANAR: BIBLIOTECA TRINITARI FABREGAT

En funcionament des del maig de 1995, la *Biblioteca Trinitari Fabregat* d'Alcanar va prendre el nom de l'escriptor amb més reconeixement que ha tingut el municipi ja des del moment de la seva inauguració. La decisió la va prendre l'Ajuntament de la localitat en un plenari municipal.

Trinitari Fabregat i Chimeno (Alcanar, 1912 – París, 1994) és el principal escriptor canareu del segle XX. Exiliat a França des de l'any 1939, no és a partir de 1960 que comença a visitar el seu poble durant les vacances, estades que es perduren fins el 1978¹¹. D'entre les seves obres, destaca *Jardins ignorats*, editada originalment per Rafael Dalmau l'any 1965¹², i que traspua nostalgia i enyorança de la seva terra natal.

5.2. L'AMETLLA DE MAR: BIBLIOTECA DR. FRIAS

Inaugurada el setembre de 1986, va ser l'Ajuntament qui va decidir batejar-la amb al nom de *Dr. Frias*, en honor al primer metge que tingué la localitat, d'origen reusenc, i que fundà l'any 1933 el primer Centre de Lectura que tingué l'Ametlla de Mar. Aquest va desaparèixer acabada la Guerra Civil i no va ser fins a la inauguració de l'actual biblioteca que l'Ametlla recuperà el seu equipament bibliotecari.

5.3. AMPOSTA: BIBLIOTECA COMARCAL SEBASTIÀ JUAN ARBÓ

Inaugurada originalment el 25 d'abril de 1958, des del 1995 es troba a l'edifici actual, vora l'Ebre i amb una vista magnífica i privilegiada del Pont Penjant. Ja des de la seva inauguració fou el mateix Ajuntament qui decidí sobre el seu nom.

La Biblioteca deu el seu nom a Sebastià Juan Arbó (Sant Carles de la Ràpita, 1902 – Barcelona, 1984)¹³. Tot i ser rapitenc de naixement, quan tenia 8 anys la seva família

---

¹¹ BEL I BELTRAN, Agustí (2000): *Alcanar*. Valls: Cossetània, p. 229-230

¹² Al CCUC podem trobar una 3a edició a la Biblioteca de Catalunya, editada el 2004, però que inclou el facsímil de l'edició original.

<<http://ccuc.cbuc.es/cgi-bin/vtls.web.gateway?bib=2750-17460&conf=080000+++++++>>

[Consulta: 13/03/2006]

¹³ *Sebastià Juan Arbó* [En línia]. <<http://www.escriptors.com/autors/juanarbos/>> [Consulta: 13/03/2006]

s'instal·là a Amposta. Està considerat un dels millors autors ebrencs de tots els temps; en les seves obres s'hi pot apreciar una visió molt especial de la gent de les Terres de l'Ebre, i més concretament del Delta de l'Ebre. Una de les seves obres més representatives és *Terres de l'Ebre* (1932)¹⁴.

5.4. BENIFALLET: BIBLIOTECA SANTIAGO RUSIÑOL

Santiago Rusiñol i Prats (Barcelona, 1861 – Aranjuez, 1931) fou un autor multidisciplinar: dramaturg, narrador, pintor i col·leccionista. Va residir llargues temporades a París, on va participar en la Tertúlia dels Quatre Gats.

No hem trobat cap relació entre el famós autor i la població de Benifallet. Segons es creu, la Biblioteca va ser inaugurada l'any 1981, any en què se celebrava el 50è aniversari de la mort de Rusiñol, cosa que podria ser la motivació per la qual la biblioteca adoptés aquest nom. Una altra hipòtesi a seguir seria que Santiago Rusiñol visités el Balneari de Cardó, prop de Benifallet, per tractar-se de problemes de reuma, però no hem pogut trobar cap constància d'aquest fet.

5.5. FLIX: BIBLIOTECA ARTUR BLADÉ I DESUMVILA

La *Biblioteca Artur Bladé i Desumvila* de Flix va inaugurar-se el 22 de juny de 1985. Des del moment de la seva creació va prendre el nom de l'escriptor riberenc més destacat d'aquella època. Malgrat ha estat molt de temps ignorat a la seva terra, i sobretot al seu poble natal, Bensissanet, l'Ajuntament de Flix va voler reivindicar-lo, com a escriptor local, lluitador antifranquista i defensor de la llengua catalana, posant el seu nom a la biblioteca de la localitat.

A Artur Bladé Desumvila¹⁵ (Benissanet, 1907 – Barcelona, 1995) se l'ha definit recentment, en la Jornada Conèixer Artur Bladé i Desumvila¹⁶ (Benissanet, 4 de març de 2006) com a *millor prosista en català, un cronista de realitats*, integrant de la *Santíssima Trinitat de la literatura catalana...* El proper any 2007 se celebrarà el centenari del seu naixement i es començaran a publicar les seves obres completes.

---

¹⁴ Podem trobar un recull de les seves obres completes a: JUAN ARBÓ, Sebastià (1992-1993): *Obra catalana completa*. A cura d'Emili Rosales. Barcelona: Columna.

¹⁵ BLADÉ DESUMVILA, ARTUR [En línia]

<http://www.riberaebre.org/comarca/ficha_riberencs.php?id=5> [Consulta: 14/03/06]

¹⁶ CASTELLÀ, Montse. "El primer volum de les obres completes de Bladé es publicarà al final del 2006". En: *La Veu de l'Ebre*, n. 220 (10 març 2006), p. 82

5.6. GINESTAR: BIBLIOTECA JOSEP AVINYÓ¹⁷

La biblioteca s'inaugurà originalment l'any 1982, i estava situada a la Pl. de l'Església, n.1. Des de l'any 1996, però, es troba en la seva ubicació actual, a la primera planta del Casal Cultural de la localitat de la Ribera.

Josep Avinyó neix a Ginestar, a la casa coneguda com a *Can Ramon*, fill de Josep Avinyó de Benissanet i de Joaquina d'Ulldecona. Va anar a Barcelona, on treballà en el sector de la ceràmica; a més, va aprendre llatí i solfeig. De retorn a Ginestar, va treballar com a secretari a l'Ajuntament del poble. Va fundar l'orfeó *Els riberencs*, on entre d'altres llocs actuaren al balneari de Cardó, i a més ensenyava a llegir i a escriure als seus conciutadans. Morí jove, amb tan sols 45 anys. Té un carrer a Ginestar, el carrer de *La Valleta*.

5.7. SANTA BÀRBARA: BIBLIOTECA JOSÉ ESCUDÉ ALBESA¹⁸

La biblioteca de Santa Bàrbara va ser inaugurada el 25 de març de 1958, però no va ser fins el 3 de maig de 2003 que va adoptar el nom de *Biblioteca José Escudé Albesa*, en motiu del 175è aniversari del municipi, quan, reunits el regidor de cultura i el responsable de la biblioteca van voler homenatjar un roquetenc per la seva dedicació i col·laboració amb el poble de Santa Bàrbara.

José Escudé Albesa (Roquetes, 1896 – Santa Bàrbara, 1986), es va casar a Santa Bàrbara amb Maria Cinta Arasa i des d'aleshores va viure en el municipi. Es va preocupar molt per la vida del poble i fins i tot va ocupar el càrrec de Secretari de l'Ajuntament de Santa Bàrbara de forma interina. La seva afició pel món bibliotecari va començar a la biblioteca de l'Observatori de l'Ebre de Roquetes. Més tard, del 1963 al 1977, fou el responsable de la biblioteca municipal de Santa Bàrbara, la qual ara li dedica el seu nom com a homenatge pòstum per la seva tasca, tant bibliotecària, com cultural i política en el seu poble d'adopció.

5.8. LA SÈNIA: BIBLIOTECA PERE DE MONTCADA

La *Biblioteca Pere de Montcada* s'inaugura al maig de 1983, i ja des del principi adopta aquest nom fruit de les converses entre l'Ajuntament i la Generalitat. Deu al seu nom a Pere de Montcada, que fou qui atorgà la Carta de Població a la localitat¹⁹. Actualment

---

¹⁷ No hi ha massa informacions sobre la figura de Josep Avinyó. Aquestes dades les hem aconseguit mitjançant una entrevista amb la responsable de la biblioteca de Ginestar, la Marta, que les tenia anotades en un quadern, i ens comentà que segurament eren fruit de la tradició oral.

¹⁸ *Santa Bàrbara. Biblioteca. Història* [En línia]. < <http://www.santabarbara.altanet.org/niv4.php?id=2> > [Consulta: 14/03/06]

s'està reformant l'edifici de les Escoles Velles com a nou emplaçament de la biblioteca²⁰.

5.9. TIVISSA: BIBLIOTECA MESTRE CABRÉ

Fundada l'any 1973²¹ per Dolors Cabré i Montserrat²², la *Biblioteca Mestre Cabré* de Tivissa (ubicada a la Casa de la Cultura del poble) deu el seu nom a Josep Maria Cabré i Pujol²³ (Tivissa, 1883 -1962), qui, sempre molt vinculat a la seva població natal, fou mestre nacional en diverses localitats de la província, tals com Freginals, Reus o Montblanc, entre d'altres.

5.10. TORTOSA: BIBLIOTECA FRANCESC OLIVER DE BOTELLER

La biblioteca d'adults de Tortosa, i dintre de poc l'única de la ciutat, rep del nom de *Biblioteca Francesc Oliver de Boteller*.

Francesc Oliver de Boteller²⁴, canonge de Tortosa i abat de Poblet²⁵, va ser president de la Generalitat de Catalunya al segle XVI en dos triennis (1587-90 i 1596-98). Era fill natural de Lluís Oliver i de Boteller, vescomte de Castellbó i va ser l'impulsor de diverses reformes arquitectòniques al Monestir de Poblet i al Palau de la Generalitat

6. CONCLUSIONS

Un cop hem analitzat tots els noms de les biblioteques, en podem extreure algunes conclusions:

- a) La forta implicació en el manteniment i en la visibilitat de la cultura de les Terres de l'Ebre, ja que pràcticament la meitat ha adoptat noms de rellevants personalitats

---

¹⁹ “El 13 de setembre [de 1233], Pere de Montcada, amb el consell i autoritat de fra Hug de Fullalquer, castellà d'Amposta i gran mestre de l'Orde Militar de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem en els regnes d'Aragó i Catalunya, va fer concessió feudal de la vila de La Sénia al ciutadà de Tortosa Guillem de Moragues, perquè la repoblés” En: *Apunts històrics* [En línia]. <<http://www.disi.es/lasenia/historia.htm>> [Consulta: 23/03/2006]

²⁰ MILLAN, M. “La Sénia endega l'adequació de les Escoles Velles com a biblioteca : el cost de la rehabilitació de mig edifici voreja el milió d'euros”. En: *Diari de les Terres de l'Ebre* (3 febrer 2006)

²¹ *Biblioteca Mestre Cabré (Tivissa, Tarragona)* [En línia]. <<http://www.ibibliotecas.com/biblioteca/15188/biblioteca-mestre-cabre-tivissa-tarragona.htm>> [Consulta: 15/03/2006]

²² *Tivissa : un poble antic de la Catalunya Nova* (1984). Tivissa : Biblioteca Mestre Cabré, p. 7

²³ Íbid, p.273-274.

²⁴ *La Festa del Renaixement de Tortosa* [En línia] <<http://www.festadelrenaixement.org/epoca/index.asp>> [Consulta: 29/03/2006]

²⁵ *Aproximació a la història de Campredó* [En línia] <<http://www.campredo.altanet.org/ajtms/tortosa/campredo/historia2.htm>> [Consulta: 18/03/2006]

culturals, principalment literàries dels seus respectius pobles, però d'altres figures socials importants, com ara metges o mestres.

b)El paisatge i els elements naturals també són un element de primer ordre en les Terres de l'Ebre, i com a tals, són signes d'identitat col·lectiva. Les biblioteques no se n'han quedat al marge i també reflecteixen en els seus noms aquesta riquesa paisatjística i mediambiental on es troben ubicades. Es podria parlar d'una implicació amb el territori, demostrant, una vegada més, que la gent de les Terres de l'Ebre té una identitat i una idiosincràsia molt marcades i molt defensades des de dins.

c)Com a excepció trobem el cas de la biblioteca de Benifallet, on no s'ha trobat cap relació directa del nom de la biblioteca amb el poble.

d)Finalment, trobem els casos en què no s'ha adoptat cap nom, i se n'ha triat un de genèric, segurament, en molts casos, fruit de la categorització del sistema català de lectura pública; i en d'altres, de llarga història (com ara Uldecona), en què la terminologia bibliotecària era diferent i, això no obstant, no s'ha modificat ni adaptat als nous conceptes. Sobre aquests centres no en podem extreure cap conclusió respecte el nom, doncs noms d'aquesta tipologia en podríem trobar arreu de la geografia catalana. Són noms que indistintament utilitzen la municipalitat o comarcalitat del servei o bé adopten el nom de la tipologia de centre per a denominar-se (pública, centre de lectura, comarcal,...)

En definitiva, pensem que les biblioteques de les Terres de l'Ebre, com a referent cultural de primer ordre a nivell territorial, i especialment a nivell municipal, es troben plenament identificades en la cultura ebrenca i els seus principals actius, i representen un important aparador per a exportar-la a l'exterior i difondre-la en la justa mesura.

Finalment, aquest és un moment important en què s'estan realitzant molts projectes: s'han encetat tres noves biblioteques a La Sénia, Sant Jaume d'Enveja i Roquetes. L'equipament de La Sénia ja disposa de nom, però des d'aquestes modestes línies volem encoratjar a què, en els dos centres restants, s'adoptin els noms d'alguna personalitat important del seus respectius municipis. I que, si fos possible, sigui la ciutadania qui votés, qui s'impliqués en el nom. Més enllà de les protocol·làries sessions dels Ajuntaments, les biblioteques són un equipament eminentment popular i ciutadà.

7. ANNEXOS

Presentem a continuació el model de carta que vam enviar a totes les biblioteques del territori per tal d'obtenir les dades que vam creure necessàries per al nostre estudi. Vam considerar que aquesta seria la millor solució per a obtenir-les, ja que ens resultava del tot impossible desplaçar-nos per totes les biblioteques, especialment per falta de temps i sobretot per la incompatibilitat d'horaris.

Model de carta

Benvolgut/da company/a:

Abans que res ens presentem: som la Clara Àlvarez i el Daniel Gil, bibliotecaris i que treballem, respectivament, a la Biblioteca del Campus de les Terres de l'Ebre de la URV i a la Biblioteca del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya a la Demarcació de l'Ebre. Ambdós som membres del [Grup de Treball de les Terres de l'Ebre del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya](#).²⁶

*Estem intentant fer un estudi sobre el noms que porten les biblioteques de les Terres de l'Ebre, per a la qual cosa agrairíem la vostra col·laboració en facilitar-nos algunes dades, si és possible. Aquest estudi el presentarem al [II Congrés “Cultura i Territori a les comarques de la Diòcesi de Tortosa”](#)²⁷, organitzat per la UETE, i que tindrà lloc del 30 de març al 2 d'abril, a Amposta i Rossell. La comunicació tindrà com a títol: “**Els noms de les biblioteques a les Terres de l'Ebre**”. Amb posterioritat voldriem iniciar una sèrie d'articles temàtics, amb més profunditat, sobre cada un dels noms, i que si tot va bé publicarem a l'Ítem.*

Les dades que ens interessaria saber serien les següents:

- *Data d'obertura de la biblioteca:*
- *Nom de la biblioteca:*
- *Quan es va adoptar aquest nom: (des de la seva creació, des de l'any xxxx...)*
- *Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: (ajuntament, bibliotecaris, no se sap...)*

²⁶ Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya – Grup de Treball de les Terres de l'Ebre [En línia] <<http://www.cobdc.org/grups/ebre/index.html>> [Consulta: 06/03/2006]

²⁷ Universitat d'Estiu de les Terres de l'Ebre [En línia] <<http://www.ueete.org>> [Consulta: 06/03/2006]

- *Com es va prendre la decisió (consulta popular, edicte de l'Ajuntament,...)*
- *Relació del nom amb la població: (per exemple, escriptor nascut al poble, etc.)*

Esperem que no us ocasionem excessives molèsties i així mateix ens oferim a enviar-los una còpia de l'esmentat estudi un cop finalitzat. També afegirem les dades recollides en aquesta carta en un annex de la comunicació.

Restem a la vostra disposició per a resoldre qualsevol dubte, i al mateix temps us animem a fer-nos arribar aquestes dades. Pensem que l'objectiu s'ho val!!

Gràcies per tot.

Salutacions cordials,

Daniel Gil

Clara Àlvarez

Berenguer IV, 26, pral

Edifici Nou Betània

43500 Tortosa

Apartat de Correus 377

bipl.tor@coac.net

43500 Tortosa

dgilso@gmail.com

clara.alvarez@urv.net

Vam enviar aquesta carta per correu electrònic el 6 de febrer, i vam donar com a termini fins a final del mateix mes. En tot aquest temps vam rebre les respostes de només 8 biblioteques: Móra d'Ebre, Amposta, Santa Bàrbara, Ulldecona, Flix, Alcanar, l'Ametlla de Mar i La Sénia. A continuació reproduïm les dades que ens van passar des d'aquests centres, seguint les 6 qüestions que els vam plantejar:

Móra d'Ebre (dades rebudes el 6 de febrer de 2006)

- *Data d'obertura de la biblioteca: Abril 1997*
- *Nom de la biblioteca: Biblioteca Comarcal de Móra d'Ebre*
- *Quan es va adoptar aquest nom: (des de la seva creació, des de l'any xxxx...): Des de la seva creació*

- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: (ajuntament, bibliotecaris, no se sap...): Suposem que el Servei de Biblioteques de la Generalitat va proposar aquest nom, perquè és el que tècnicament li correspon. Es va consultar a l'Ajuntament i aquest, el va creure apropiat, i no el va canviar.
- Com es va prendre la decisió (consulta popular, edicte de l'Ajuntament,...): La decisió final va correspondre a l'Ajuntament.
- Relació del nom amb la població: (per exemple, escriptor nascut al poble, etc.):

Amposta (dades rebudes el 9 de febrer de 2006)

- Data d'obertura de la biblioteca: 25 d'abril de 1958 al tercer pis de l'Ajuntament. Des del 1995 es troba a la seva ubicació actual.
- Nom de la biblioteca: Biblioteca Comarcal Sebastià Juan Arbó
- Quan es va adoptar aquest nom: (des de la seva creació, des de l'any xxxx...): Des de la seva creació
- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: (ajuntament, bibliotecaris, no se sap...): L'Ajuntament
- Com es va prendre la decisió (consulta popular, edicte de l'Ajuntament,...)
- Relació del nom amb la població: (per exemple, escriptor nascut al poble, etc.)

Deu el seu nom a l'escriptor Sebastià Juan Arbó que va néixer a Sant Carles de la Ràpita però que es va traslladar a viure a Amposta amb la seva família quan tenia 8 anys.

Santa Bàrbara (dades rebudes el 14 de febrer de 2005)

- Data d'obertura de la biblioteca: El 25 de març de 1958
- Nom de la biblioteca: Biblioteca José Escudé Albesa
- Quan es va adoptar aquest nom: Des del 3 de maig de 2003
- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: Ajuntament
- Com es va prendre la decisió: Reunió entre el regidor de cultura i el responsable de la biblioteca en motiu del 175è aniversari del municipi
- Relació del nom amb la població: José Escudé Albesa va néixer a Roquetes el dia 9 de juny de 1896 d'una família pagesa de 5 fills. Es va casar a Santa Bàrbara amb Maria Cinta Arasa Martí, filla de pagesos del poble. Va tenir dues filles, Florinda i Rosalía -també mestres-. Va morir a Santa Bàrbara el dia 8 de juliol de 1986. A la biblioteca de l'Observatori de l'Ebre de Roquetes comença la seva afició pel món de les biblioteques. Ocupà el càrrec de Secretari de l'Ajuntament de Santa Bàrbara de forma interina. Amb col·laboracions artístiques, xerrades formatives, classes d'adults..., projecta el seu ampli bagatge cultural als qui l'envolten. Des de l'any 1963 fins el 1977 s'encarrega de la Biblioteca Municipal, tasca amb la que culmina la seva llarga dedicació i col·laboració al

poble de Santa Bàrbara. I recordant aquesta dedicació, el dia 3 de maig del 2003, l'Ajuntament dóna a la biblioteca el nom de "JOSÉ ESCUDÉ ALBESA".

Ulldecona (dades rebudes el 20 de febrer de 2006)

- Data d'obertura de la biblioteca: 28 de gener de 1930
- Nom de la biblioteca: Biblioteca Popular d'Ulldecona
- Quan es va adoptar aquest nom: (des de la seva creació, des de l'any xxxx...): Des de la seva creació
- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: (ajuntament, bibliotecaris, no se sap...): No se sap
- Com es va prendre la decisió (consulta popular, edicte de l'Ajuntament,...)
- Relació del nom amb la població: (per exemple, escriptor nascut al poble, etc.)

Flix (dades rebudes el 23 de febrer de 2006)

- Data d'obertura de la biblioteca: 22 de juny de 1985
- Nom de la biblioteca: "Artur Bladé i Desumvila"
- Quan es va adoptar aquest nom: Des de la seva creació
- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: L'Ajuntament
- Com es va prendre la decisió: Per edicte de l'Ajuntament?, no ho se del cert però casi segur.
- Relació del nom amb la població: En aquells moments era l'escriptor riberenc més destacat, encara que ignorat a la seva terra, sobretot al seu poble de naixença, Benissanet. L'ajuntament va voler reivindicar-lo posant-li el nom a la biblioteca. A més a més per la seva defensa dels valors democràtics, de lluita anti-franquista, i de defensor de la llengua catalana.

L'Ametlla de Mar (dades rebudes el 8 de febrer de 2006)

- Data d'obertura de la biblioteca: 1-9-1986
- Nom de la biblioteca: Biblioteca Dr.Frias
- Quan es va adoptar aquest nom: (des de la seva creació, des de l'any xxxx...) Des de la seva creació
- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: (ajuntament, bibliotecaris, no se sap...) L'Ajuntament
- Com es va prendre la decisió (consulta popular, edicte de l'Ajuntament,...) Com a reconeixement al Dr.Frias, que va estar el fundador del primer Centre de Lectura a la nostra població l'any 1933, i que va desaparèixer amb motiu de la Guerra Civil. Fins l'any 86 L'Ametlla de Mar no va tornar a tenir una Biblioteca Municipal.

- Relació del nom amb la població: (per exemple, escriptor nascut al poble, etc.)

El Dr.Frias va ser el primer metge que va tenir la nostra població. Era de Reus i més tard es va especialitza en pediatria.

Alcanar (dades rebudes el 8 de febrer de 2006)

- Data d'obertura de la biblioteca: Maig 1995
- Nom de la biblioteca: Biblioteca Trinitari Fabregat.
- Quan es va adoptar aquest nom: (des de la seva creació, des de l'any xxxx...) El nom es va adoptar al moment d'inaugurar la biblioteca.
- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: (ajuntament, bibliotecaris, no se sap...) L'Ajuntament
- Com es va prendre la decisió: (consulta popular, edicte de l'Ajuntament,...) La decisió la va prendre l'ajuntament en plenari municipal.
- Relació del nom amb la població: (per exemple, escriptor nascut al poble, etc.) Trinitari Fabregat és l'escriptor de més reconeixement que ha tingut el municipi. En el moment de posar el nom a la biblioteca ell vivia a París, estava exiliat i va ser un reconeixement a la seva figura.

La Sénia (dades rebudes el 23 de març de 2006)

- Data d'obertura de la biblioteca: Maig, 1983
- Nom de la biblioteca: Pere de Montcada
- Quan es va adoptar aquest nom: (des de la seva creació, des de l'any xxxx...): Des de la seva creació
- Qui pren la decisió de què la biblioteca porti aquest nom: (ajuntament, bibliotecaris, no se sap...). L'Alcalde, juntament amb la Cap del Servei de Biblioteques
- Com es va prendre la decisió (consulta popular, edicte de l'Ajuntament,...) Conversa entre l'Ajuntament i la Generalitat de Catalunya
- Relació del nom amb la població: (per exemple, escriptor nascut al poble, etc.) La persona que va donar la Carta de Població a la Sénia